

Delårsrapport 3. kvartal 2016

SpareBank 1 Forsikring AS

SpareBank 1 Forsikring AS

Styrets beretning per 3. kvartal 2016

SpareBank 1 Forsikring AS oppnådde et totalresultat på 371,6 mill. kroner per tredje kvartal 2016. Forvaltningskapitalen økte med 8,8 % siden årsskiftet til 44,3 mrd. kroner. Stor tilflytting av midler medførte at totale premieinntekter økte med 29,4 % i forhold til samme tid i fjor.

Hovedtall fra regnskapet

Resultat

Selskapets resultat etter skatt og andre resultatkomponenter ble 371,6 mill. kroner, mot 351,7 mill. kroner på samme tid i fjor. Selskapets andel av estimatavviket knyttet til selskapets pensjonsordning utgjorde en kostnad på 40,9 mill. kroner etter at SpareBank 1 Skadeforsikring AS var belastet med sin andel i henhold til kostnadsfordelingen mellom selskapene. Tilsvarende beløp i fjor var en inntekt på 58,6 mill. kroner. At totalresultatet allikevel ble bedre enn i fjor skyldtes for en stor del bedre finansinntekter. Det underliggende driftsresultatet fra forsikringsvirksomheten var godt.

Premieinntekter

Brutto premieinntekter eksklusive tilflyttet kapital ble 3.695 mill. kroner etter tredje kvartal 2016, mot 3.367 mill. kroner etter tredje kvartal forrige år. Dette tilsvarte en økning på 9,7 %. Overføring av premiereserve fra andre selskaper utgjorde 1.189 mill. kroner ved utgangen av tredje kvartal 2016, mot 430,5 mill. kroner på samme tidspunkt i fjor.

Fordeling av premieinntekter:

Beløp i mill. kroner	Per 30.09.16	Per 30.09.15
<u>Tradisjonell forsikring:</u>		
Individuelle pensjonsforsikringer	331	301
Individuelle kapitalforsikringer	561	538
Ulykkesforsikringer	225	208
Gruppelivsforsikringer	588	582
Kollektive pensjonsforsikringer	454	483
<u>Forsikring med investeringsvalg:</u>		
Individuelle pensjonsforsikringer	18	18
Individuelle kapitalforsikringer	113	125
Innskuddstjenestepensjon	1.405	1.112
Sum brutto forfalte premieinntekter	3.695	3.367
Overførte premiereserver	1.189	431
Avgitt gjenforsikringspremie	-159	-146
Premieinntekter for egen regning	4.725	3.652

Forvaltningskapital

Selskapets forvaltningskapital steg med 3.565 mill. kroner siden årets begynnelse og var 44.266 mill. kroner per 30. september 2016. Dette tilsvarte en økning på 8,8 % fra årsskiftet. Endringen skyldtes hovedsakelig økning i forsikringsforpliktelsene.

Finansielle eiendeler

SpareBank 1 Forsikring AS plasserer forvaltningskapitalen i aksjefond, obligasjons- og pengemarkedsfond, rentebærende papirer og eiendommer. Selskapet benytter i begrenset grad andre finansielle instrumenter. De finansielle eiendelene er delt inn i seks porteføljer. Selskapets kapital forvaltes i en egen selskapsportefølje. Forvaltningen av kundemidlene knyttet til individuelle spareforsikringer solgt før 1. januar 2008 forvaltes i en adskilt kollektivportefølje. Fripoliser med høye krav til årlig avkastning forvaltes også i en egen adskilt kollektivportefølje, mens de øvrige fripolisene forvaltes i en adskilt kollektivportefølje sammen med kundemidlene tilhørende ytelsespensjon. I den ordinære kollektivporteføljen forvaltes midlene til øvrige produkter med kontraktsfastsatte forpliktelser. Den sjettede porteføljen er eiendelene knyttet til livsforsikring med investeringsvalg. En betydelig andel av plasseringene i kollektivporteføljene er i eiendom og obligasjoner som måles til amortisert kost i regnskapet. I kollektivporteføljene samlet har selskapet en aksjeandel på 12,7 %. Styring av forvaltningskapitalen skjer gjennom en modell der selskapets finansielle eksponering vurderes samlet.

Fordelingen av selskapets finansielle eiendeler mellom kollektivporteføljer og aktivaklasser per 30.09.16:

Prosent fordeling Finansielle eiendeler	Fripoliser og ytelses- pensjon		
	Gammel individual bestand	og med høye krav til avkastning	
Obligasjoner til amortisert kost	36,1	35,1	42,5
Obligasjoner til virkelig verdi	31,3	34,0	28,1
Eiendom	17,9	17,4	17,6
Aksjer og andeler	13,9	12,7	11,7
Andre eiendeler	0,8	0,8	0,1
Sum eiendeler	100,0	100,0	100,0

Fordelingen av finansielle eiendeler mellom aktivaklasser i den ordinære kollektivporteføljen og selskapsporteføljen per 30.09.16:

Prosent fordeling, Finansielle eiendeler	Ordinær bestand	
	Selskaps- portefølje	
Obligasjoner til amortisert kost	28,5	19,6
Obligasjoner til virkelig verdi	40,7	61,6
Eiendom	16,9	16,7
Aksjer og andeler	12,5	0,0
Andre eiendeler	1,4	2,1
Sum eiendeler	100,0	100,0

Avkastningen i selskapsporteføljen var 3,8 % per 30. september 2016, mens verdjustert avkastning i de fire kollektivporteføljene for ordinær bestand, fripoliser og ytelsespensjon, fripoliser med høye krav til avkastning og gammel individual bestand var henholdsvis 3,4 %, 3,6 %, 3,7 % og 3,8 %. Bokført avkastning i disse porteføljene ble henholdsvis 2,9 %, 2,9 %, 3,1 % og 3,8 %.

Kursreguleringsfondet i kollektivporteføljene utgjorde 1.811 mill. kroner ved utgangen av tredje kvartal 2016, mot 1.717 mill. kroner ved utgangen av 2015. Av fondet per 30. september tilhørte 424,2 mill. kroner den ordinære kollektivporteføljen, 594,4 mill. kroner tilhørte porteføljen til fripoliser og ytelsespensjon, 325,5 mill. kroner tilhørte porteføljen til fripoliser med høye krav til avkastning og 466,4 mill. kroner tilhørte porteføljen til gamle individuelle spareforsikringer.

Eiendeler og avkastning i livsforsikring med investeringsvalg

Netto finansielle eiendeler knyttet til forsikringer med investeringsvalg utgjorde 17.939 mill. kroner per 30. september 2016, mot 15.567 mill. kroner ved årsskiftet. Dette tilsvarte en økning på 15,2 %. Midlene fordelte seg med 55,5 % i aksjefond, 29,1 % i obligasjonsfond, og 15,4 % i pengemarkedsfond.

Selskapet tilbyr ulike investeringsprofiler. Innen bedriftsmarkedet hadde fondsporteføljen "100 % aksjer" en avkastning ved utgangen av tredje kvartal 2016 på 2,6 %. Investeringsprofilene "Offensiv", "Moderat" og "Forsiktig" ga avkastning på 3,0 %, 3,3 % og 3,5 %. Avkastningen er eksklusive forvaltningskostnad.

Innen privatmarkedet oppnådde fondsporteføljen "100 % aksjer" en avkastning på 1,2 %. Investeringsprofilene "Offensiv", "Moderat" og "Forsiktig" ga avkastning på 1,8 %, 2,3 % og 2,9 %. Avkastningen er inklusive forvaltningskostnad.

Forsikringsmessige avsetninger

De samlede forsikringsmessige avsetningene for livsforsikringer med kontraktsfastsatte forpliktelser var 20.645 mill. kroner ved utgangen av tredje kvartal 2016, mot 19.928 mill. kroner ved årsskiftet. Dette tilsvarte en økning på 3,6 %.

De forsikringsmessige avsetningene for livsforsikringer med særskilt investeringsportefølje utgjorde 18.159 mill. kroner per 30. september 2016, mot 15.767 mill. kroner ved årsskiftet. Dette tilsvarte en økning på 15,2 %.

Erstatninger

Brutto utbetalte erstatninger ble 1.595 mill. kroner etter tredje kvartal 2016, en økning på 27,5 mill. kroner i forhold til samme tidspunkt i fjor. Erstatningsavsetningene ble økt med 202,5 mill. kroner, mot 149,7 mill. kroner forrige år. Dette var hovedsakelig avsetninger i tilknytning til uføreforsikringer.

Overføring av forsikringsfond til andre selskaper utgjorde 269,2 mill. kroner ved utgangen av tredje kvartal 2016, mot 306,0 mill. kroner på samme tidspunkt i fjor.

Driftskostnader

Driftskostnadene eksklusive provisjoner utgjorde 462,8 mill. kroner etter tredje kvartal 2016, mot 434,5 mill. kroner på samme tid forrige år. Provisjonskostnadene utgjorde 266,5 mill. kroner, en økning på 24,8 mill. kroner fra året før.

Kostnadsøkningen kom blant annet som følge av selskapets satsing på det nye tjenestepensjonsproduktet (hybridpensjon). Det har også vært en økning i forvaltningskostnadene knyttet til selskapets finansielle eiendeler.

Salgsutvikling

SpareBank 1 Forsikring AS er markedsleder med flest antall kunder innen individuell risikoforsikring. Det er fortsatt et udekket behov i markedet og selskapet forventer ytterligere lønnsom vekst.

Selskapets salgsvolumer for risikoprodukter i personmarkedet var etter tredje kvartal 2016 4,4 % høyere enn etter samme periode forrige år. Salgsveksten kom hovedsakelig gjennom salg av arbeidsledighetsforsikring på nett.

For innskuddspensjonsforsikringer i bedriftsmarkedet var det en økning i salgsvolumene på 168 % i forhold til samme periode i 2015. Dersom årets salg av hybridpensjon inkluderes var økningen 220 %.

Skattemessige forhold

Skattekostnaden ved utløpet av tredje kvartal 2016 ble 112,4 mill. kroner (23,2 %). Hovedårsaken til avvik i selskapets skattekostnad sammenlignet med en normalskattesats på 25 % vil vanligvis være beregnet effekt av fritaksmetoden for aksjerelaterte investeringer hvor inntekten tilfaller selskapet.

Resultatanalyse

Resultatanalyse:

Beløp i mill. kroner	30.09.16	30.09.15
Risikoresultat	259,9	277,9
Administrasjonsresultat	10,6	25,2
Avkastningsresultat	238,5	139,3
Oppreservering for økt levealder	-2,6	-0,6
Selskapet bidrag til oppreservering	-1,9	-24,3
Vederlag for rentegaranti	21,9	25,6
Resultat til fordeling	526,4	443,1

Netto risikoresultat utgjorde 259,9 mill. kroner etter tredje kvartal 2016, mot 277,9 mill. kroner til samme tidspunkt i fjor. Det var særlig resultatene fra uføreforsikringer som ga dårligere resultat enn forrige år.

Administrasjonsresultatet ble bedret med 2,8 mill. kroner gjennom effekter knyttet til reassuransse. For øvrig var resultatet 17,3 mill. kroner svakere sammenlignet med samme tidspunkt i fjor. Dette skyldtes hovedsakelig en økning i administrasjons og provisjonskostnadene.

Netto renteresultat (finansinntekter i kundeporteføljene redusert med garantert avkastning) ble 238,5 mill. kroner, mot 139,3 mill. kroner året før. Bedringen fra året før skyldtes hovedsakelig større netto realiserede gevinster. Vederlaget for rentegarantien utgjorde 21,9 mill. kroner, mot 25,6 mill. kroner til samme tidspunkt i fjor.

Kapitalforhold og soliditet

Det nye Solvens II regelverket trådte i kraft 1. januar 2016. Selskapet anses å være godt kapitalisert sett opp mot de nye regulatoriske kravene. Etter siste tilgjengelige beregning per 30.06.2016 ble solvensmarginen uten bruk av overgangsregler 126 %, sammenlignet med 136 % ved årsskiftet. Selskapet innløste etter samtykke fra Finanstilsynet et fondsobligasjonslån på 200 mill. kroner i juni 2016. Dersom innløsningen hadde blitt hensyntatt i beregningene av solvensmarginen per 31.12.2015 ville denne blitt 132 %. Selskapets administrasjon arbeider med tiltak som vil bedre solvensmarginen. Den langsiktige målsettingen er at solvensmarginen skal være mellom 140 % og 160 %.

Styret anser at selskapets forretningsmessige eksponering er godt tilpasset dets risikoevne.

Organisatoriske forhold

SpareBank 1 Forsikring AS er et heleiet datterselskap av SpareBank 1 Gruppen AS. I løpet av første kvartal 2016 ble SpareBank 1 Gruppen AS omdannet til et rendyrket holdingselskap som vil fokusere på styring og kontroll av datterselskapene. Støttetjenester innen områdene juridisk, økonomi, kommunikasjon og personal ble i den forbindelse overført til SpareBank 1 Forsikring AS. Ansettelsesforholdet til 35 ansatte ble

overført samtidig. Støttetjenester innen IT-området ble overført fra SpareBank 1 Gruppen AS til SpareBank 1 Banksamarbeidet DA, og slike tjenester blir nå kjøpt fra dette selskapet.

Fremtidsutsikter

Økt fokus på pensjon forventes å gi langsiktig vekst i markedet for både trygghetsprodukter og pensjons-sparing. Et helhetlig forsikringstilbud, samarbeidet med LO og SpareBank 1 bankenes distribusjonsnett, gir et godt utgangspunkt for fortsatt økt forretningsvolum.

Kundenes bruk av digitale løsninger øker sterkt. SpareBank 1 Forsikring AS har digitale kjøpsløsninger for sine hovedprodukter. Det er stort fokus på å sikre gode kundeopplevelser gjennom løsninger som er enkle, gjenkjennbare på tvers av flater (mobil, brett, PC) og tilpasset kundens forskjellige behov.

SpareBank1 Forsikring er ved siden av Storebrand eneste tilbyder av ny tjenestepensjon (hybrid). Det er en økende interesse for produktet både fra dem som har privat ytelsespensjon og fra dem som har offentlig tjenestepensjon. Det forventes at innskuddspensjon vil utvikle seg i retning av hybrid ved lengre utbetalingsperiode enn 10 år. Blant annet i retning av livsvarig utbetaling og at økte innbetalinger for kvinner sikrer like høye utbetalinger som for menn, samt at arbeidsgiver tar en større del av forvaltningskostnadene. Det arbeides også med omlegging av pensjonsordningen for ansatte i kommuner og kommunal virksomhet, og det forventes at denne vil bli en variant av hybrid. Selskapets satsing på hybrid er et godt utgangspunkt for å bli en betydningsfull aktør innen all tjenestepensjon.

Levealderen i Norge øker mer enn forventet, og for produktene ytelsespensjon og fripoliser, der alderspensjonen er beregnet ut fra forventet levealder, er det derfor behov for økte avsetninger. Finanstilsynet fastsatte nytt dødelighetsgrunnlag med virkning fra 1. januar 2014. Selskapet har dekket hele oppreserveringsbehovet for ytelsespensjon, mens det for fripoliser gjenstår ca. 85 mill. kroner som utgjør 1,7 % av premiereserven. Det gjenstår 4¼ år av den oppreserveringsperioden som myndighetene tillater. Størrelsen på kapitalbidrag fra eier utover de 20 % som myndighetene krever vil avhenge av hvilken avkastning selskapet oppnår.

Endringer i uførepensjonen i privat tjenestepensjon ble vedtatt i mai 2015. Forskrifter for overgang fra gammel til ny uførepensjon, og ny uførepensjon trådte i kraft 1. januar 2016 med ett års overgangsperiode. Opptjente uførepensjonsrettigheter vil bli fripoliser og det må etableres nye uførepensjonsordninger. Innskuddsplanene for sparing til alderspensjon må endres som følge av endret knekkpunkt.

Sterk premieøkning som følge av redusert beregningsrente og økte priser ved lengre levealder har ført til overgang fra ytelsespensjon til innskudds- eller hybridpensjon. Det forventes at denne trenden fortsetter videre i 2016.

SpareBank 1 Forsikring AS anses å være godt posisjonert i forhold til det fremtidige pensjonsmarkedet der økte kapitalkrav ved Solvens II ble innført fra 1. januar 2016. Selskapet har gode resultater fra rene risikoprodukter og det er fokus på lønnsomhet i selskapet. Gjennom den kapitalforvaltningsstrategien som er fulgt sikter selskapet mot å gi langsiktig stabil avkastning til kunder og eier. Det forventes at selskapet vil kunne håndtere overgangen til nye kapitalkrav på en tilfredsstillende måte.

Oslo, 21. oktober 2016

Styret i SpareBank 1 Forsikring AS

RESULTATREGNSKAP

Beløp i 1000 kr.		Pr. 30.09.2016	Pr. 30.09.2015	Pr. 31.12.2015
1.1	Forfalte premier, brutto	3 694 893	3 366 883	4 391 293
1.2	Avgitte gjenforsikringspremier	-158 831	-145 883	-200 373
1.3	Overføring av premiereserve fra andre forsikringsselskaper	1 189 189	430 510	546 761
1	SUM PREMIEINNEKTER FOR EGEN REGNING	4 725 251	3 651 510	4 737 681
2.1	Inntekter fra investeringer i datterforetak (eiendomsselskap)	183 341	176 456	205 460
2.2	Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler	321 562	340 607	443 201
2.4	Verdiendringer på investeringer	93 450	-87 073	200 285
2.5	Realisert gevinst og tap på investeringer	113 830	-24 967	-157 195
2	SUM NETTO INNEKTER FRA INVESTERINGER I KOLLEKTIVPORTEFØLJEN	712 183	405 023	691 751
3.2	Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler	130 013	94 103	-4 093
3.4	Verdiendringer på investeringer	-537 216	182 407	1 034 112
3.5	Realisert gevinst og tap på investeringer	797 798	340 237	364 687
3	SUM NETTO INNEKTER FRA INVESTERINGER I INVESTERINGSVALGPORTEFØLJEN	390 595	616 747	1 394 706
4	ANDRE FORSIKRINGSRELATERTE INNEKTER	88 105	70 266	82 520
5.1.1	Utbetalte erstatninger, brutto	-1 595 277	-1 567 753	-2 092 620
5.1.2	-Gjenforsikringsandel av utbetalte erstatninger	94 793	96 064	128 078
5.1	Utbetalte erstatninger	-1 500 484	-1 471 689	-1 964 542
5.2.1	Endring i erstatningsavsetninger, brutto	-202 480	-149 711	-258 503
5.2.2	-Endring av gjenforsikringsandel av erstatningsavsetninger	10 618	9 308	28 648
5.2	Endring i erstatningsavsetninger	-191 862	-140 403	-229 855
5.3	Overføring av premiereserve, tilleggsavsetninger og kursreserve til andre forsikringsselskaper	-269 235	-306 033	-394 016
5	SUM ERSTATNINGER FOR EGEN REGNING	-1 961 581	-1 918 125	-2 588 413
6.1.1	Til/fra premiereserve, brutto	-338 961	-331 028	-371 477
6.1.2	-Endring i gjenforsikringsandel av premiereserven	12 370	19 415	18 650
6.1	Endring i premiereserve	-326 591	-311 613	-352 827
6.2	Endring i tilleggsavsetninger	11 859	5 864	81 903
6.3	Endring i kursreguleringsfond	-93 450	87 073	-200 285
6.4	Endring i premiefond, innskuddsfond og pensjonistenes overskuddsfond	-3 041	-3 117	-4 645
6.5	Endring i tekniske avsetninger for skadeforsikringsvirksomheten	-	5 757	7 906
6.6	Overføring av tilleggsavsetninger og kursreguleringsfond fra andre forsikringsselskaper	8	-	889
6	RESULTATFØRTE ENDRINGER I FORSIKRINGSFORPLIKTELSE - KONTRAKTFASTSATTE FORPLIKTELSE	-411 215	-216 036	-467 059
7.1	Endring i premiereserven	-2 294 588	-1 468 504	-2 530 344
7.3	Endring i premiefond, innskuddsfond og pensjonistenes overskuddsfond	-10 270	-10 320	-23 692
7	RESULTATFØRTE ENDRINGER I FORSIKRINGSFORPLIKTELSE - SÆRSKILT INVESTERINGSPORTEFØLJE	-2 304 858	-1 478 824	-2 554 036
8.1	Overskudd på avkastningsresultatet	-141 289	-96 869	-56 979
8.2	Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene	-32 713	-24 087	-16 924
8.3	Annen tilordning av overskudd	-23 168	-	-
8	UFORDELTE OVERSKUDDSMIDLER TIL FORSIKRINGSKONTRAKTENE - KONTRAKTFASTSATTE FORPLIKTELSE	-197 170	-120 956	-73 903

9.1	Forvaltningskostnader	-37 667	-23 505	-32 216
9.2	Salgskostnader	-319 796	-284 126	-385 966
9.4	Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader (inkl. provisjoner for mottatt gjenforsikring)	-369 489	-368 564	-496 569
9.5	- Gjenforsikringsprovisjoner og gevinstandeler	24 707	21 924	31 288
9	SUM FORSIKRINGSRELATERTE DRIFTSKOSTNADER	-702 245	-654 271	-883 463
10	ANDRE FORSIKRINGSRELATERTE KOSTNADER	-9 877	-33 184	-24 938
11	RESULTAT AV TEKNISK REGNSKAP	329 188	322 150	314 846
12.1	Inntekter fra investeringer i datterforetak (eiendomsselskap)	40 196	37 677	43 901
12.2	Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler	66 634	68 590	87 631
12.4	Verdiendringer på investeringer	64 360	-47 571	-59 662
12.5	Realisert gevinst og tap på investeringer	375	14 804	15 528
12	SUM NETTO INNTEKTER FRA INVESTERINGER I SELSKAPSPORTEFØLJEN	171 565	73 500	87 398
13	ANDRE INNTEKTER	101 749	2 257	3 006
14.1	Forvaltningskostnader	-2 120	-1 581	-2 240
14.2	Andre kostnader	-2 071	-97 325	-94 366
14	FORVALTNINGSKOSTNADER OG ANDRE KOSTNADER KNYTTET TIL SELSKAPSPORTEFØLJEN	-4 191	-98 906	-96 606
15	RESULTAT AV IKKE-TEKNISK REGNSKAP	269 123	-23 149	-6 202
16	RESULTAT FØR SKATTEKOSTNAD	598 311	299 001	308 644
17	SKATTEKOSTNADER	-140 956	-58 346	6 860
18	RESULTAT FØR ANDRE RESULTATKOMPONENTER	457 355	240 655	315 504
19.3	Aktuarielle gevinster og tap på ytelsesbaserte pensjonsordninger - ytelser til ansatte	-114 285	152 060	145 424
19.5	Gevinster og tap på finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	-	-	-3
19.9	Skatt på andre resultatkomponenter	28 571	-41 056	-42 514
19	ANDRE RESULTATKOMPONENTER	-85 714	111 004	102 907
20	TOTALRESULTAT	371 641	351 659	418 411

BALANSE - EIENDELER

Beløp i 1000 kroner.	Pr. 30.09.2016	Omarbeidet pr. 30.09.2015	Omarbeidet pr. 31.12.2015
EIENDELER			
1.2 Andre immaterielle eiendeler	155 712	163 701	165 080
1 SUM IMMATERIELLE EIENDELER	155 712	163 701	165 080
2.1.1 Investeringseiendommer	1 581	218	218
2.1 Bygninger og andre faste eiendommer	1 581	218	218
2.2.1 Aksjer og andeler i datterforetak (eiendomsselskap)	812 279	744 186	750 411
2.2 Datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	812 279	744 186	750 411
2.3.1 Investeringer som holdes til forfall	205 108	239 940	227 763
2.3.2 Utlån og fordringer	749 965	632 610	643 459
2.3 Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost	955 073	872 550	871 222
2.4.1 Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	1 315	1 318	1 315
2.4.2 Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkast.	2 968 580	2 600 111	2 686 257
2.4.5 Andre finansielle eiendeler	131 313	98 660	(24 387)
2.4 Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	3 101 208	2 700 089	2 663 185
2 SUM INVESTERINGER	4 870 141	4 317 043	4 285 036
3.1 Fordringer i forbindelse med direkte forretninger	109 313	90 000	45 183
3.3 Andre fordringer	42 090	49 815	55 135
3 SUM FORDRINGER	151 403	139 815	100 318
4.1 Anlegg og utstyr	76 363		
4.2 Kasse, bank	196 103	162 330	284 841
4.4 Andre eiendeler betegnet etter sin art	5 557		
4 SUM ANDRE EIENDELER	278 023	162 330	284 841
5 SUM FORSKUDDSBETALTE KOSTNADER OG OPPTJENTE IKKE MOTTATTE INNTEKTER			4 868
SUM EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN	5 455 279	4 782 889	4 840 143
6.1.1 Investeringseiendommer	1 005	1 016	1 016
6.1 Bygninger og andre faste eiendommer	1 005	1 016	1 016
6.2.1 Aksjer og andeler i datterforetak (eiendomsselskap)	3 561 868	3 467 395	3 496 398
6.2 Datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	3 561 868	3 467 395	3 496 398
6.3.1 Investeringer som holdes til forfall	1 969 439	2 238 606	2 146 130
6.3.2 Utlån og fordringer	5 154 722	4 167 682	4 455 343
6.3 Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost	7 124 161	6 406 288	6 601 473
6.4.1 Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	2 600 430	2 535 976	2 770 305
6.4.2 Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkast.	7 021 524	7 138 768	6 935 531
6.4.4 Finansielle derivater	74 017		523
6.4.5 Andre finansielle eiendeler	98 661	83 042	121 510
6 SUM INVESTERINGER I KOLLEKTIVPORTEFØLJEN	20 481 666	19 632 485	19 926 756
7 GJENFORSIKRINGSANDEL AV FORSIKRINGSFORPLIKTELSE I KOLLEKTIVPORTEFØLJEN	390 199	348 637	367 212
8.4.1 Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	9 745 282	7 882 005	8 749 706
8.4.2 Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkast.	7 868 790	6 601 713	6 817 959
8.4.4 Finansielle derivater	218 606		
8.4.5 Andre finansielle eiendeler	106 012	19 870	(788)
8.4 Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	17 938 690	14 503 588	15 566 877
8 SUM INVESTERINGER I INVESTERINGSVALGSPORTEFØLJEN	17 938 690	14 503 588	15 566 877
SUM EIENDELER	44 265 834	39 267 599	40 700 988

BALANSE – EGENKAPITAL OG GJELD

EGENKAPITAL OG GJELD		Pr. 30.09.2016	Omarbeidet pr. 30.09.2015	Omarbeidet pr. 31.12.2015
10.1	Selskapskapital	348 400	348 400	348 400
10.2	Overkursfond	481 500	481 500	481 500
10.4	Annen innskutt egenkapital	1 661 288	1 242 876	1 242 876
10	SUM INNSKUTT EGENKAPITAL	2 491 188	2 072 776	2 072 776
11.1.3	Risikoutjevningfond	75 727	55 492	54 113
11.1	Sum Fond	75 727	55 492	54 113
11.2	Annen opptjent egenkapital	1 379 336	1 380 119	1 447 717
11	SUM OPPTJENT EGENKAPITAL	1 455 063	1 435 611	1 501 830
12.4	Fondsobligasjoner	-	200 000	200 000
12	SUM ANSVARLIG LÅNEKAPITAL	-	200 000	200 000
13.1	Premiereserve	15 183 498	14 767 946	14 851 934
13.2	Tilleggsavsetninger	538 127	624 637	550 105
13.3	Kursreguleringsfond	1 810 506	1 429 698	1 717 056
13.4	Erstatningsavsetning	2 615 351	2 338 511	2 433 594
13.5	Premiefond, innskuddsfond og pensjonistenes overskuddsfond	317 059	365 945	375 622
	Ufordelte overskuddsmidler	180 164	117 909	-
13	SUM FORSIKRINGSFORPLIKTELSER I LIVSFORSIKRING - KONTRAKTSFASTSATTE FORPLIKTELSER	20 644 705	19 644 646	19 928 311
14.1	Premiereserve	17 534 748	14 185 475	15 244 021
14.4	Erstatningsavsetning	220 395	185 964	199 672
14.5	Premiefond, innskuddsfond og pensjonistenes overskuddsfond	403 763	318 112	322 853
14	SUM FORSIKRINGSFORPLIKTELSER I LIVSFORSIKRING - SÆRSKILT INVESTERINGSPORTEFØLJE	18 158 906	14 689 551	15 766 546
15.1	Pensjonsforpliktelser og lignende	166 091	40 634	50 581
15.2.2	Forpliktelser ved utsatt skatt	653 101	602 649	537 286
15.2	Forpliktelser ved skatt	653 101	602 649	537 286
15	SUM AVSETNINGER FOR FORPLIKTELSER	819 192	643 283	587 867
16	PREMIEDEPOT FRA GJENFORSIKRINGSSLESKAPER	243 218	220 702	223 375
17.1	Forpliktelser i forbindelse med direkte forsikring	140 051	69 936	137 649
17.2	Forpliktelser i forbindelse med gjenforsikring	19 113	1 298	12 358
17.4	Finansielle derivater	-	74 121	57 906
17.5	Andre forpliktelser	166 553	89 684	77 397
17	SUM FORPLIKTELSER	325 717	235 039	285 310
18.2	Andre påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter	127 845	125 991	134 973
18	SUM PÅLØPTE KOSTNADER OG MOTTATTE, IKKE OPPTJENTE INNTEKTER	127 845	125 991	134 973
	SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER	44 265 834	39 267 599	40 700 988

KONTANTSTRØM

NOK 1 000	30.09.2016	30.09.2015
Netto kontantstrøm i fra operasjonelle aktiviteter	3 540 418	1 821 234
Netto kontantstrøm i fra investeringsaktiviteter	(3 632 304)	(1 482 094)
Netto kontantstrøm i fra finansieringsaktiviteten	3 430	(130 546)
Netto kontantstrøm for perioden	(88 456)	119 262
Kontanter og bankinnskudd ved periodens begynnelse	284 481	215 362
Kontanter og bankinnskudd ved periodens slutt	196 025	334 624

EGENKAPITAL

NOK 1 000	Innskutt egenkapit	Overkurs	Annen innskutt egenkapital	Risiko- utjevning fond	Annen opptjent egenkapital	Reassurans avsetning	Total egenkapital
Egenkapital pr. 31.12.2015	348 400	481 500	1 242 876	54 113	1 403 124	5 771	3 535 784
Prinsippendring -					38 822		38 822
Korrigert EK pr. 01.01.2016	348 400	481 500	1 242 876	54 113	1 441 946	5 771	3 574 606
Årets resultat:							
Ufordelt resultat					371 645		371 645
Poster ført direkte mot EK:							
Avsatt til risikoutjevningfond				21 614	(21 614)		
Endring i reassuranseavsetning					326	(326)	
Sum inntekter og kostnader for				21 614	(21 288)	(326)	
Egenkapitaltransaksjoner med eier:							
Mottatt konsernbidrag							
Mottatt/avgitt konsernbidrag			418 411		(418 411)		
Egenkapital pr. 30.09.2016	348 400	481 500	1 661 287	75 727	1 792 303	5 445	3 946 251

NOTER TIL REGNSKAPET

NOTE 1- REGNSKAPSPRINSIPPER

Delårsregnskapet er utarbeidet i henhold til IAS 34 *Delårsrapportering* jf årsregnskapsforskriften for livsforsikringselskaper § 6-2. Delårsrapporten gir ikke fullstendige noteopplysninger som er påkrevd i årsregnskapet, følgelig bør delårsrapporten leses i sammenheng med årsregnskapet for 2015. Årsregnskapet for 2015 finnes på internettsiden "www.sparebank1.no".

De samme regnskapsprinsipper og beregningsmetoder som ble benyttet i årsregnskapet for 2015 er lagt til grunn i delårsrapporten.

Estimater

I utarbeidelsen av delårsregnskapet har ledelsen benyttet estimater som påvirker regnskapstallene. Områder hvor slike estimater er vesentlige er pensjoner og forsikringstekniske avsetninger. Kildene til usikkerhet ved estimering er de samme som ved årsoppgjør for 2015. Fremtidige hendelser kan medføre at estimatene endrer seg. Endringene vil bli regnskapsført når eventuelt nytt estimat fastsettes.

Sikkerhetsavsetningen

Finansdepartementet vedtok i desember 2015 endringer i årsregnskapsforskriften for forsikringselskap med virkning fra 1. januar 2016. En av endringene var at sikkerhetsavsetningen ble oppløst for regnskapsformål. Skattemessig er det ikke fremmet forslag til nye skatteregler med virkning fra 2016. Endringen i regnskapsregelverket anses som en prinsippendring og sikkerhetsavsetningen per 31.12.15 er i første kvartal 2016 flyttet til annen opptjent egenkapital, redusert for utsatt skatt. Sammenligningstall for 2015 er omarbeidet.

NOTE 2 – VERDSETTELSESHIERARKI – FINANSIELLE EIENDELER SOM MÅLES TIL VIRKELIG VERDI

Hoveddelen av selskapets finansielle eiendeler er vurdert til virkelig verdi. Virkelig verdi er det beløp den enkelte eiendel kan omsettes for i en velordnet transaksjon mellom markedsaktører på måletidspunktet under de gjeldende markedsforhold.

Ved beregning av virkelig verdi benyttes ulike metoder og teknikker avhengig av type finansielle eiendeler og i hvilken grad de handles i aktive markeder. Eiendelene klassifiseres i sin helhet i en av tre verdsettelsesnivåer basert på det laveste nivå av verdsettelsesinformasjon som er betydningsfull for verdsettelsen av eiendelen.

Nivå 1

Kvoterte priser i aktive markeder anses som det beste estimat på en eiendels virkelige verdi. Eiendeler klassifiseres i nivå 1 dersom virkelig verdi er fastsatt basert på priser som er enkelt og regelmessig tilgjengelige og representerer faktiske og regelmessige forekommende markedstransaksjoner på en armlengdes avstand.

Følgende finansielle eiendeler er klassifisert under nivå 1

- Andeler i aksje-, obligasjons- og pengemarkedsfond
- Børsnoterte aksjer og obligasjoner

Nivå 2

Når kvoterte priser i aktive markeder ikke er tilgjengelige, fastsettes virkelig verdi for eiendelen ved hjelp av verdsettelsesmetoder som baserer seg på observerbare markedsdata. Eiendeler klassifiseres i nivå 2 dersom virkelig verdi er fastsatt med referanse til priser som ikke er kvoterte, men som er observerbare enten direkte (som priser) eller indirekte (derivert fra priser).

Følgende finansielle instrumenter er klassifisert under nivå 2

- Valutaterminer, fremtidige renteaftaler og valutaswapper hvis virkelig verdi er derivert fra verdien av underliggende instrument
- Obligasjoner og sertifikater som ikke er noterte, eller er noterte, men hvor det ikke forekommer regelmessige transaksjoner. De unoterte instrumentene verdsettes basert på observerbare rentekurver og estimert kredittspread der hvor det er aktuelt

Nivå 3

Når verken kvoterte priser i aktive markeder eller observerbare markedsdata er tilgjengelige, fastsettes virkelig verdi ved hjelp av verdsettelsesteknikker som ikke er basert på observerbare markedsdata. Eiendeler klassifiseres i nivå 3 dersom virkelig verdi er fastsatt uten å være basert på verken kvoterte priser i aktive markeder eller observerbare markedsdata.

Selskapet har en helt ubetydelig post klassifisert under nivå 3.

Bevegelser mellom nivåene skjer når karakter rundt input til verdsettelse endrer seg.

3. kvartal 2016

NOK 1 000	NIVÅ 1	NIVÅ 2	NIVÅ 3	Sum
Verdipapirer – tilgjengelig for salg			1 315	1 315
Verdipapirer - utpekt til virkelig verdi over resultat	23 228 497	7 312 095		30 540 592
Herav aksjer og andeler	12 345 712			12 345 712
Herav obligasjoner og sertifikater	10 882 785	6 976 109		17 858 894
Herav andre verdipapirer		335 986		335 986
Finansielle derivater		292 623		292 623
Herav aksjeinstrumenter				
Herav valutainstrumenter		285 688		285 688
Herav renteinstrumenter		6 935		6 935
Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	23 228 497	7 604 718	1 315	30 834 530

Avstemming av nivå 3

NOK 1 000	Aksjer og andeler	Obligasjoner og sertifikater	Andre verdipapirer
Finansielle instrumenter til virkelig verdi			
Inngående balanse		1 315	
Netto gevinster/tap på finansielle instrumenter resultatført			
Gevinst og tap i andre resultatkomponenter			
Tilgang/kjøp			
Avhending			
Overført fra nivå 1 eller 2			
Overført til nivå 1 eller 2			
Utgående balanse		1 315	

Året 2015

NOK 1 000	NIVÅ 1	NIVÅ 2	NIVÅ 3	Sum
Verdipapirer – tilgjengelig for salg			1 315	1 315
Verdipapirer – holdt for handelsformål	1 224 358	24		1 224 382
Herav aksjer og andeler	1 020 144			1 020 144
Herav obligasjoner og sertifikater	204 214			204 214
Herav andre verdipapirer		24		24
Verdipapirer - utpekt til virkelig verdi over resultat	19 730 560	7 101 151		26 831 711
Herav aksjer og andeler	10 499 867			10 499 867
Herav obligasjoner og sertifikater	9 230 693	7 004 840		16 235 533
Herav andre verdipapirer		96 311		96 311
Finansielle derivater		523		523
Herav aksjeinstrumenter				
Herav valutainstrumenter				
Herav renteinstrumenter		523		523
Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	20 954 918	7 101 698	1 315	28 057 931
Derivater		57 906		57 906
Herav aksjeinstrumenter				
Herav valutainstrumenter		57 906		57 906
Herav renteinstrumenter				
Finansielle forpliktelser som måles til virkelig verdi		57 906		57 906

Avstemming av nivå 3

NOK 1 000	Aksjer og andeler	Obligasjoner og sertifikater	Andre verdipapirer
Finansielle instrumenter til virkelig verdi			
Inngående balanse	1 318		
Netto gevinster/tap på finansielle instrumenter resultatført			
Gevinst og tap i andre resultatkomponenter		-3	
Tilgang/kjøp			
Avhending			
Overført fra nivå 1 eller 2			
Overført til nivå 1 eller 2			
Utgående balanse	1 315		

Overføring mellom nivå 1 og 2

NOK 1 000	Aksjer og andeler	Obligasjoner og sertifikater	Andre verdipapirer
Finansielle instrumenter til virkelig verdi			
Overført fra nivå 1 til nivå 2 - trading			
Overført til nivå 1 fra nivå 2 - FVO		6 796 505	

NOTE 3 – VERDIPAPIRER TIL VIRKELIG VERDI

NOK 1000	Bokført / virkelig verdi 30.09.16	Bokført / virkelig verdi 31.12.15
Aksjer og andeler:		
Private equity	1 426	1 281
Norske aksjefond	1 993 415	1 697 708
Utland private equity	8 300	11 590
Utenlandske aksjefond	10 342 571	9 809 432
Sum aksjer og andeler til virkelig verdi	12 345 712	11 520 011
Obligasjoner og sertifikater:		
Norske obligasjoner og sertifikater	13 784 470	13 035 411
Utenlandske obligasjoner og sertifikater	4 074 424	3 404 336
Sum obligasjoner og sertifikater til virkelig verdi	17 858 894	16 439 747
Andre verdipapirer:		
Hedgefond	24	24
Andre finansielle eiendeler	335 962	96 311
Sum andre finansielle eiendeler til virkelig verdi	335 986	96 335
Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi	30 540 592	28 056 093

NOTE 4 – DERIVATER

NOK 1000	3. kvartal 2016		Året 2015	
	Kontraktsum	Virkelig verdi eiendeler	Kontraktsum	Virkelig verdi eiendeler
Valutainstrumenter				
Valutaterminer	9 247 266		1 929 230	57 906
Sum valutainstrumenter	9 247 266		1 929 230	57 906
Renteinstrumenter				
Rentebytteavtaler (swap) (dekker også cross count)	172 000	6 935	125 800	523
Sum renteinstrumenter	172 000	6 935	125 800	523
Sum finansielle derivater	9 419 266	292 623	2 055 030	523

**Oppstilling
vedrørende
motregningsrett 3.
kvartal 2016**

Finansielle eiendeler

Instrument	Brutto balanseført beløp	Balanseført beløp som nettoføres	Nettobeløp i balansen	Beløpet som ikke er nettopresent. i balansen	Beløp etter mulige nettooppgjør
Valutainstrumenter	285 688		285 688		285 688
Renteinstrumenter	6 935		6 935		6 935
Sum	292 623		292 623		292 623

Året 2015

Finansielle eiendeler

Instrument	Brutto balanseført beløp	Balanseført beløp som nettoføres	Nettobeløp i balansen	Beløpet som ikke er nettopresent. i balansen	Beløp etter mulige nettooppgjør
Renteinstrumenter	523		523		523
Sum	523		523		523

Finansielle

Instrument	Brutto balanseført beløp	Balanseført beløp som nettoføres	Nettobeløp i balansen	Beløpet som ikke er nettopresent. i balansen	Beløp etter mulige nettooppgjør
Valutainstrumenter	57 906		57 906		57 906
Sum	57 906		57 906		57 906

NOTE 5 – VERDIPAPIRER TILGJENGELIG FOR SALG

Aksjer tilgjengelig for salg

NOK 1 000	Anskaffelses kost	Bokført verdi	Virkelig verdi
Norsk Pensjon AS		1600	1315
Youngstorget Parkeringshus AS		325	
Sum aksjer tilgjengelig for salg		1925	1315

Aksjene tilhører selskapsporteføljen.

Beholdningsendringer gjennom

Inngående balanse 01.01.16	1315
Gevinst og tap resultatført	
Gevinst og tap i andre	
Kjøp og salg	
Utgående balanse 30.09.16	1315